

informe

procès de participació en el
pressupost municipal
'amb els diners tu hi comptes'

**Ajuntament de
Parets del Vallès**

**Coop. Estratègies de Transformació Comunitària i
Sostenible, SCCL
Barcelona, abril 08**

presentació

El present apartat és resultat de la sessió monogràfica realitzada en el si de la comissió de seguiment on es va portar a terme una valoració i avaluació del procés dels pressupostos participatius del 2008. Així mateix, és fruit també d'una sessió tècnica entre la tècnica, la regidora i la cooperativa.

La valoració i avaluació es va estructurar en diferents elements i seguint els moments portats a terme en el procés i que presentem a continuació.

valoració general

La valoració general del procés ha estat força positiva, i la podríem centrar en quatre elements assolits aquest any al procés:

- En termes generals, a nivell quantitatiu, la participació de ciutadania de Parets del Vallès ha estat nombrosa i important al llarg del tot procés sobre tot en les últimes de propostes i prioritització.
- El contingut de les propostes rebudes ha estat força rica i diversa. La temàtica de les propostes no s'ha centrat únicament i exclusivament en les voreres i els arbres.
- Respecte al disseny del procés. Es pot parlar d'un encert a l'hora de concentrar les fases en dos moments assemblearis presencials fonamentals.
- La comunicació i difusió mitjançant el Parets al dia ha suposat tant una maximització de recursos com un èxit ja que ha donat continuïtat al fet informatiu al llarg de tot el procés.

Alguns temes en el quals caldria fer èmfasis i que s'han observat són:

- La manca d'espais de deliberació entorn a les propostes presentades que possibiliten una reflexió i canvi de postura respecte a les mateixes i no tant entrar en una lògica de competència, encara que es reconeix legítima.
- La possibilitat de delimitar la realització de propostes a temes que no afecten directament al que la proposa, és a dir, una entitat no pot promoure una proposta que li afecta directament.

estructura i disseny del procés

Aquest any s'han realitzat algunes modificacions en l'organització i l'estructura del procés a causa de les valoracions i millores plantejats en el procés anterior així com motivat per la idiosincràsia del passat any. En aquest últim cas fem referència a un any electoral municipal i per això un procés concentrat en el temps.

qui i com pot participar

anàlisi

Uns dels elements innovadors del procés va ser ampliar la possibilitat de participació activa tant per motius d'edat –es va permetre participar als adolescents que es van apropar al procés– com per motius d'empadronament. En aquest últim cas es va permetre participar a gent que treballés a Parets, és a dir, incidir en el vincle amb el municipi independentment de la situació i relació administrativa del ciutadà. Alguns problemes a la llum del procés actual que es varen comentar són, i vist la participació massiva d'enguany, en primer lloc, la dificultat d'observar l'acompliment dels requisits amb el territori (viure o treballar al municipi), en segon lloc, la impossibilitat d'una participació plena dels immigrants sense papers ja que es demana la identificació mitjançant el número del DNI, en tercer lloc, la falta de claredat sobre els criteris de la delimitació de l'edat ja que al llarg del procés es van fer servir diferents criteris i bastant laxos

proposta

Es plantejava en el debat tornar a delimitar la participació únicament i exclusivament als empadronats del municipi prioritzant les mesures de control així com establir una edat estàndard per a la participació. En aquest sentit, s'apuntava la possibilitat d'establir-la als 12 anys per motius a la vegada de coherència i de promoció de la participació. Atès que un espai on es promou concretament la informació i participació del procés és l'ensenyament secundari (comencen als 12 anys) i perquè s'entén que és un col·lectiu clau, el jove, on promoure la participació ciutadana. El col·lectiu immigrant torna a quedar-se a banda. Un tema que necessita potser de una reflexió més global (política municipal i en referència als seus drets polítics) o específica (és a dir, dotar el procés de mecanismes prou clars i específics per la seva participació).

delimitació temàtica

anàlisi

En aquest punt es van tractar dos aspectes sobre els continguts i temàtiques que tenen cabuda al procés. Per una banda, es va reflexionar sobre la idoneïtat d'insistir i mantenir el procés de pressupostos participatius respecte el capítol d'inversions i es va plantejar com una millora observada amb relació a processos anteriors ja que no hi va haver tanta confusió a l'hora de explicar i entendre què s'entén per una inversió que s'explicava tant per l'acumulació i coneixement que genera el procés com per la delimitació d'eixos temàtics i l'exemplificació d'alguns d'ells. És a dir, l'encert a l'hora d'informar i comunicar. Per altra banda, es va parlar de la delimitació dels continguts del procés en dos eixos, espai públic i millora d'equipaments públics. En general, es va considerar positiu i a la vegada clarificador a l'hora de realitzar les propostes ja que permetia aterrar i concretar més fàcilment les propostes. La varietat en les propostes d'enguany s'entén que s'ha de llegir en aquest sentit. De totes maneres, en aquest punt no es podia aïllar el debat sobre el que ha estat una de les qüestions més candent del procés present. Ens referim a la confusió a l'hora de concretar i identificar els equipaments subjecte d'inversions així com la delimitació de les propostes a la millora dels equipaments i no a generació de noves implícitament. És important assenyalar que es va estar d'acord que el problema no va ser sobre els eixos temàtics triats i proposats sinó en la informació i l'explicació d'aquests eixos així com un problema de coordinació. Un tema que s'observa, al qual farem referència posteriorment, i que apareix relacionat a aquesta qüestió i entenem que important és un problema d'encavalcament de moments i espais.

proposta

En principi hi va haver consens en continuar treballant i en mantenir els pressupostos respecte al capítol d'inversions davant altres possibilitats. Així com mantenir i aprofundir en els dos eixos temàtics plantejats. En aquest cas, es va plantejar filar més prim a l'hora de delimitar i definir els àmbits i equipaments subjectes a proposta i que tal com es va plantejar a la comissió de seguiment comportaria de la implicació i coordinació inicial amb els tècnics i tècniques municipals competents en aquest aspecte previ per no reproduir moments de confusió viscuts enguany i que devenen en soroll.

informació i comunicació

anàlisi

Es va plantejar com un tema molt positiu fer servir Parets al dia com a eina i plataforma fonamental de difusió i comunicació del procés. Es va valorar positivament el fet de poder comptar amb una estructura fixa ja que va permetre donar una informació continua i actualitzada del procés permetent i facilitant d'aquesta manera el visualitzar i viure els diferents moments del procés així com possibilitar la participació. En comparació als anys anteriors es va plantejar que la difusió havia millorat a més de facilitar-la per diferents motius, per comptar amb els tècnics de Parets al dia que incorpora un plus de professionalitat i saber fer a més de facilitar la feina tècnica del procés, per facilitar tal com dèiem la idea de procés, per optimització de recursos tant humans com econòmics. En aquest sentit,

es veia més funcional, eficaç i eficient l'edició de la informació i la guia, la fitxa, la butlleta, etc. mitjançant el Parets al dia i no pas editar materials específics. També es va valorar com positiu el paper de la radio municipal tant per el programa especial com per la incorporació de les falques.

proposta

Mantenir i aprofundir en aquest format d'informació i comunicació del procés mitjançant el Parets al dia i la radio. En aquest sentit es va avançar la possibilitat de treballar alguna prèvia al Parets al dia i incorporar i recuperar altres moments ja proposats a la ràdio.

→ Delimitació pressupostària. A la pregunta que a causa de l'èxit d'enguany es plantejava ampliar la reserva pressupostària la resposta és inequívoca: no.

→ Delimitació temporal: es valora positivament el format i el temps del procés. Es veu positivament la concentració en els temps i els moments com un tema que fomenta i facilita la participació. A la pregunta de la regidora de si concentrar el procés en una per legislatura de forma general es diu que no. Es planteja que el valor pedagògic i educatiu es desvirtuaria.

fases i moments del procés

activitats prèvies

Per prèvies s'entenia totes les activitats difusores i informatives prèvies a la sessió informativa que obria el procés pròpiament dit.

anàlisi

Per una banda, no es van realitzar totes les que es van plantejar en un inici. Per altra banda, hi va haver una modificació en l'ordre de les animacions portades a terme amb relació a edicions anteriors. Un tema específic que es va comentar respecte les animacions (dues del mercat i sessió informativa) a partir d'una valoració no gaire positiva sobre la forma i el to de la mateixa va ser la dificultat i complexitat per una animació de carrer explicar tot el procés. En aquest sentit, es va parlar que en edicions anteriors les animacions s'havien donat ja en el moment de propostes facilitant la animació ja que era demanar propostes i omplir les fitxes in situ i no treballar sobre un moment substantiu i abstracte com el procés. No es pot oblidar que hi havia taules informatives amb la informació, terme que no s'ha donat aquest any. Per últim, va ser l'activitat adreçada a secundària que aquest any va quedar bastant minsa i el nou format cafè, que va tenir una valoració dispar, en el sentit que és un format que es veu oportú però que a nivell de convocatòria no va acabar de funcionar encara que la gent que va assistir-hi es va incorporar amb força al procés. D'alguna manera denota que el format és bo, va ser un espai relaxat i obert per xerrar sobre el procés, dubtes, temes substantius, etc. encara que no va tenir l'audiència desitjada.

proposta

Es va plantejar la necessitat de les prèvies en el sentit que

treballen una dimensió fonamental de dinamització i comunicació del procés. Es va concloure que els formats sí que són vàlids: més frescos, flexibles i oberts però s'hauria de repensar els moments, la convocatòria potser, públic al qual s'adreça. Respecte al tema de secundària, es planteja la necessitat de desenvolupar-la com un àmbit específic. Es planteja la possibilitat de reprendre pel any que ve una dinamització i un procés concret adreçat a l'àmbit escolar, en forma de debat escolar, etc.

sessió informativa

anàlisi

En termes generals es fa una valoració positiva. S'incideix en fer especial èmfasi en la cura necessària que s'ha de tenir en aquest moment ja que és la carta de presentació de tot el procés, el moment d'engrescament. En aquest sentit es va dir que la presentació, el seu format i el seus continguts no van tenir la claredat desitjada.

moment de propostes

anàlisi

Hi va haver 217 propostes en total, 152 referides a espai públic i les restants 169 sobre equipaments públics. Hi ha hagut doncs una participació important encara que amb les agrupacions per similitud es redueix el nombre de propostes. El nombre ja és significant i la varietat i contingut, uns dels objectius plantejats (trencar certes lògiques massa "particular", certa innovació, preocupació per la cosa pública) en gran mesura s'ha aconseguit. Uns dels problemes plantejats en aquest moment va ser el ja tractat de la delimitació temàtica i en concret amb l'eix de equipaments públics (hi havia al llistat equipaments no municipal o no subjectes a inversió). Hi va haver un problema de comunicació que va tenir el seu moment àlgid a l'assemblea de Can Butjosa, encara que la valoració és prou positiva per la participació i la gestió de l'assemblea no sempre fàcil. En contrast en Can N'oms s'ha de destacar la poca participació haguda. En aquesta mateixa línia en alguna valoració es plantejava que algunes propostes potser són massa particularistes, molt centrada en els interessos d'un grup molt focalitzat o un col·lectiu i en que a l'assemblea hi havia poc marge per invertir aquesta lògica. Ens trobem amb un problema, per una banda, d'un eix mal definit i mal acotat, i per una altra, un problema d'un moment participatiu, l'assemblea presencial, on s'informava de les propostes acceptades i que es prioritzarien. És a dir, de sobte la gent es trobava a vegades que la seva proposta més o menys valorada no era a la llista de priorització i que la seva iniciativa i mobilització es volatilitzaven per art de màgia i sense cap possibilitat d'esmena. El poc marge de maniobra i d'informació amb què a vegades es comptava respecte a propostes no acceptades es deu en part per la premura de temps i falta de coordinació amb els tècnics que realitzen aquesta valoració tècnica.

proposta

La dinàmica en general es veu correcta però es planteja que hi ha alguns elements millorables, a més de la delimitació temàtica i acotació de les propostes. Es posa sobre la taula la possibilitat de: millorar la coordinació amb l'equip tècnic que ha de fer la valoració i millorar la seva implicació en el procés i d'aquesta forma evitar problemes d'informació, de comunicació i de delimitació, fer-la a més temps i més argumentada. Tema recurrent en els pressupostos participatius; que la defensa de la valoració en el moment participatiu no sigui portada per la regidora, en aquest cas, sinó pels tècnics que han realitzat la mateixa assemblea; diferenciar en dos moments aquesta fase, un primer moment/espai on es presenten les propostes amb les següents característiques: espai obert i d'intercanvi i diàleg entre els ciutadanes, i col·lectius que han presentat propostes i els tècnics que fan la valoració. On es presenten les propostes per part dels tècnics amb possibilitat de debat, replica i esmena. On s'explica perquè una proposta no ha estat acceptada i què necessitaria per a ser acceptada, és a dir, si hi ha possibilitat d'esmena afavorir-la i on hi hagi la possibilitat d'explicar una proposta i matisar-la, moltes vegades no s'entén del tot una proposta o necessita d'una explicació més acurada per poder-la contextualitzar. Aquest moment significaria el tancament de la fase de propostes. Només es donaria un termini curt de temps per possibilitar l'esmena de propostes no acceptades o necessitades de més explicació i temps per la seva valoració i estudi final. D'aquesta manera, a més de no plantejar el moment com un tot o res, es permet un espai d'intercanvi ciutadà i tècnic (pedagògic i educatiu), de deliberació i diàleg ja que és un moment per conèixer millor les propostes i les seves argumentacions i tractar de trencar amb certes lògiques particulars i fomentar d'aquesta manera un espai de deliberació que es troba a faltar. Hi ha un cert reforç per aquesta deliberació, es permet certa difusió i debat sobre les iniciatives abans de realitzar la priorització. Així mateix, s'evita que el primer moment ja sigui un moment de "competència". Hi hauria llavors, dues setmanes després, l'assemblea de priorització dels temes amb un llistat definitiu de propostes conegut i argumentat per tothom. Per últim, cal fer referència que en la valoració es debat la possibilitat d'acotar la possibilitat de proposta perquè sigui d'interès general però que té una difícil formulació en forma de proposta.

moment de votació

anàlisi

Es fa una valoració molt positiva de la participació tan important que ha tingut el procés d'aquest any. S'han superat els objectius plantejats i les expectatives al respecte. Es comenta que certa competència entre propostes ha promogut la mobilització del vot.

També es comenta que aquest any s'ha obert la votació per internet. En general es planteja el problema de control del vot i davant d'aquest nombre de participació la impossibilitat tècnica de comprovar els DNI i cortejar al padró.

proposta

No es veuen possibilitats de millorar aquesta qüestió.

moment de recompte

anàlisi

Respecte a la butlleta de votació, es planteja que s'ha de seguir un criteri únic de votació ja que ha hagut un dificultat tècnica per trobar la forma més correcta de realitzar el recompte final de vots i que cap proposta sortís perjudicada. Es comenta també el cas de vots nuls. Moltes coincideixen amb gent gran sobre que s'observa cert grau de complexitat per omplir la butlleta sencera.

proposta

Continuar amb la butlleta de votació però exigint el mateix nombre de prioritzacions com a requisit de validesa. En principi es parla de només sis.

alguns elements substantius

A l'hora de realitzar l'avaluació i valoració del procés i comparar els resultats assolits amb els objectius, s'ha de convenir en fer una valoració prou positiva encara que s'han identificat elements a millorar, però que al cap i a la fi demostra que en la participació ciutadana i els pressupostos participatius no existeixen fórmules ni receptes i en destaquen la importància de l'exercici d'avaluació que ens permet sistematitzar la nostra visió, la nostra experiència i pràctiques per encaminar-les a un model propi i a una millora contínua. És per això que és important tenir present els objectius que volem assolir, els valors i elements substantius que es posen en joc amb aquests processos i que ens permeten dimensionar i calibrar el procés. És a dir, que com una pràctica, el procés sempre és dinàmic i està en contínua millora. També que com a procés que és hi haurà elements i valors que sempre s'hauran de treballar com un horitzó cap on anar i que mai s'assolirà del tot.

L'avaluació i valoració sempre significa un apunt d'inflexió que ens ha de permetre reflexionar quin model de participació volem promoure i cap a on volem anar. En certa mesura, els Pressupostos participatius de Parets del Vallès comencen a tenir certa maduració, la participació a nivell quantitatiu ja ha estat important com per plantejar-se aquest exercici.

En aquest sentit, alguns elements que s'han de tenir en compte i que han sorgit en les diferents valoracions i que algunes ja han quedat recollides al document són:

→ Fer èmfasi en la generació de moments i espais de deliberació que incorporen un valor afegit educatiu i pedagògic i que incideixen en la valoració per part dels ciutadans respecte als afers públics. Aquest tema ja es planteja en la fase de

propostes. També s'ha comentat la necessitat de fomentar moments previs de debat per promoure coneixement i experiències respecte els eixos temàtics tractant de trobar diferents formats o bé fent èmfasi en xerrades informals tipus cafè amb, o bé monogràfics mitjançant Parets al dia que presenten i expliquen experiències sobre equipaments, pressupostos participatius i l'espai públic. També es podria realitzar alguna jornada informativa-formativa de caire més lúdic i que ha quedat pendent aquest any.

→ Insistir en implicar alguns col·lectius que encara que ja hi participen podrien tenir un paper més central, veure com arribem als que mai participen (presència amb alguns d'ells). Es parla de col·lectius que s'entenen estratègics com ara la gent gran, joves i immigrants.

→ Potenciar el vessant territorial del procés així com la dimensió relacional de tot procés participatiu. Aquesta qüestió potser passa per enfortir i promoure la dinamització de grups de persones al voltant del procés, institucionalitzar els pressupostos participatius a nivell tècnic, reforçar la comissió de seguiment, etc.

→ Promoure algun procés sectorial bé mitjançant consells, bé promovent els debats familiars i/o educatius en el marc de les escoles i els IES.

→ Recordar la importància de la comunicació com un moment previ que possibilita la participació. En aquest sentit, es planteja potenciar les línies establertes amb els mitjans de comunicació local i es poden pensar d'altres amb la implicació de mitjans audiovisuals com el vídeo participatiu, etc.

→ Per part de la regidora es planteja la possibilitat d'implicar o fer participar als consells al procés com un mecanisme i fórmula per fer participar les entitats de forma més activa.

organització del procés

Alguns elements que es plantegen i que representen una continuïtat amb allò anteriorment exposat i que té a veure sobre tot amb el fet organitzatiu més intern podríem dir són:

La importància i necessitat de dimensionar i reforçar la comissió de seguiment/grup d'impuls com un espai de veritable participació i significatiu que s'encamini a una capacitat d'autorganització del procés. Ampliant perfils i nombre de participants. Donant major protagonisme a l'espai en el moment del disseny i al llarg de tot el procés.

Tal com es plantejava en la valoració i proposta de l'any passat i que es reflexa com una necessitat peremptòria i que llastra l'existència dels pressupostos participatius. Genera un espai/acord tècnic i polític que faciliti i asseguri la comunicació, coordinació, la implicació i la participació dels diferents àmbits tècnics i polítics implicats en el procés. Procés que per les seves característiques es força transversal i necessita d'un treball transversal per la seva consecució.

Inaugurar altres formules organitzatives amb la possibilitat de plantejar dinamitzacions, presència tècnica en el territori, temes com la generació de processos sectorials amb joves del IES o centres educatius amb els debats familiars, implicació dels consells sectorials, etc.